

Partnerski odnosi i šira obitelj

Škobalj, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:006066>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-04**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru
Odjel za sociologiju
Sveučilišni prijediplomski studij Sociologija

Kristina Škopalj

PARTNERSKI ODNOSI I ŠIRA OBITELJ

Završni rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru
Odjel za sociologiju
Sveučilišni prijediplomski studij
Sociologija

Kristina Škopalj

PARTNERSKI ODNOSI I ŠIRA OBITELJ

ZAVRŠNI RAD

Student/ica:
Kristina Škopalj

Mentor/ica:
mr.sc. Nensi Segarić

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Kristina Škobalj**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Partnerski odnosi i šira obitelj** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 15. srpnja 2024.

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Ciljevi i svrha	6
3. Teorijska koncepcija rada	6
3.1. Obitelj i obiteljski odnosi	6
3.2. Zajednički život partnera.....	7
3.3. Partnerski odnosi	8
3.4. Utjecaj patrijarhata i podjela rodni uloga	9
3.5. Potpora obitelji	10
4. Metodologija	11
5. Istraživačka pitanja.....	12
6. Rezultati istraživanja i rasprava	13
6.1. Utjecaj zajedničkog života na odnos.....	13
6.2. Podjela rodni uloga.....	15
6.3. Uloge i zadatci unutar obitelji	18
6.4. Uloga i utjecaj članova obitelji	21
6.5. Tradicija i običaji u obitelji	25
7. Zaključak	28
8. Prilozi	29
8.1. Suglasnost za sudjelovanje u istraživanju za potrebe završnog rada	29
8.2. Kodna tablica.....	30
8.3. Protokol za intervju	31
8.4. Podatci o sugovornicama	32
9. Literatura	34

Partnerski odnosi i šira obitelj

U suvremenom društvu obitelj pruža osjećaj zajedništva kroz različite životne situacije i izazove. Uz obitelj, zajednički život partnera suočava se s promjenama i problemima, a njihovo prevladavanje kriznih situacija ovisi o prilagodbi partnera i zajedničkom rješavanju konflikata. Poštovanje i razumijevanje igraju ključnu ulogu u jačanju partnerskih odnosa i njih kao samih pojedinaca. Kako se društvo mijenja tako se i tradicionalne uloge mijenjaju, te partneri sve više dijele odgovornost unutar i izvan obitelji, u domaćinstvu i u odgoju djece.

Šira obitelj utječe na odnos partnera u pružanju podrške i pomoći u kriznim životnim situacijama, te preuzimaju različite uloge stvarajući odnos zadovoljstva i stabilnosti. Tradicionalni obrasci unutar šire obitelji utječu na partnerske odnose pružajući osjećaj pripadnosti i sigurnosti. Obiteljski i partnerski odnosi postaju snažniji kroz međusobno poštovanje i podršku.

Ključne riječi: obitelj, partnerski odnosi, zajedništvo, tradicionalna obitelj, podrška Abstract

Partnerships and extended family

In modern society, the family provides a sense of community through different life situations and challenges. Along with the family, the life of the partners is faced with changes and problems, and their overcoming of crisis situations depends on the adaptation of the partners and the joint resolution of conflicts. Respect and understanding play a key role in strengthening partner relationships and them as individuals. As society changes, so do traditional roles, and partners increasingly share responsibility inside and outside the family, in the household and in raising children. The family influences the relationship of partners in providing support and help in crisis life situations, and they take on different roles creating a relationship of satisfaction and stability. Traditions within the family shape partner relationships, providing a sense of belonging and acceptance. Family and partner relationships become stronger through mutual respect and support.

Keywords: family, partners, togetherness, tradition, support

1. Uvod

Obitelj nije samo skupina ljudi koja dijeli krov nad glavom, već je središte društvenog života, pružajući emocionalnu podršku, stabilnost i potporu članovima obitelji. Brak, partneri i njihov zajednički život kao osnova obitelji su se kroz povijest mijenjali, posebice danas u suvremenom društvu. Obitelj je temeljna društvena organizacija neophodna svakom čovjeku jer se u njoj ostvaruju najvažniji životni ciljevi, te se temelji na odnosima i različitim funkcijama, što je čini zajednicom osobnih i bliskih odnosa, koju karakteriziraju osjećaj suradnje i zajedničke vrijednosti (Mijatović, 1995). Obitelj je mjesto ne samo fizičke blizine, već i emocionalne topline i sigurnosti koju pružaju njezini članovi. Suradnja među članovima temelj je obiteljskog života, potkrijepljena moralnim načelima koja se često prenose s koljena na koljeno, te također svaka obitelj ima zajedničke interese i vrijednosti koje uključuju duhovne i fizičke aspekte (Mijatović, 1995).

Partneri jedno drugome pružaju biološke i socijalne potrebe, te međusobnu podršku kroz probleme, od običnih i svakodnevnih do stresova većeg ili manjeg intenziteta, koje donosi vrlo složen društveni i radni sustav, gospodarski i politički lomovi (Janković, 1994: 277). Izražavanje suosjećanja, savjetovanje te obavljanje različitih poslova igraju važnu ulogu u partnerskim odnosima (Collins i dr., 1993, prema Čudina – Obradović i Obradović, 2006). „Uz partnere, u održanju stanja ravnoteže obitelji kao cjeline i njenih pojedinih članova važnu ulogu imaju i ostali njeni članovi“ (Janković, 1994: 278). U današnjem društvu, pojam obitelji se razvija u širem kontekstu s različitim oblicima i životnim stilovima zajednice i odnosa. No, i dalje obitelj pruža iste funkcije kao što je pružanje podrške i ljubavi.

U današnjem društvu naglašava se potreba ravnopravnosti i ravnoteže unutar obiteljskih i partnerskih odnosa, te se na taj način stvara rezultat dogovora i prilagođavanja izvan tradicionalnih normi. S druge strane, tradicionalne vrijednosti unutar obitelji stvaraju osjećaj zajedništva kroz važne događaje ili kroz teške periode života. Na taj način se stvara sklad i osjećaj pripadnosti svih članova obitelji (Zloković, 2023).

Sve je veći trend da partneri preuzimaju zajedničke odgovornosti u domaćinstvu, primjerice raspodjelu kućanskih zadataka, brige o djeci i financijskih obveza. Ovaj pomak prema jednakosti u obiteljskim ulogama igra ključnu ulogu u jačanju i zadržavanju zadovoljavajućih odnosa između partnera i ostalih članova obitelji (Klasnić, 2017).

Suvremene obitelji koje u vremenima brzih i nepredvidivih promjena mogu osigurati relativnu stabilnost odnosa i pojedinaca ukoliko se uključi više članova. S jedne strane partneri

u braku ili kohabitaciji teže samostalnost, a s druge strane je često potrebna pomoć, primjerice oko djece. U tim slučajevima ponavljaju se neki obrasci karakteristični za tradicionalnu proširenu obitelj u kojoj se podrazumijevala pomoć oko djece ili brige o starijim članovima. Obiteljski odnosi su u stalnim promjenama ovisno o društvenom kontekstu i položaju članova obitelji.

2. Ciljevi i svrha

Cilj ovog rada je istražiti ulogu braka kao partnerskog odnosa te kako ostali članovi proširene obitelji utječu na partnerske odnose jer osim pružanja emocionalne podrške, obitelj također obavlja funkcije kao što su odgoj i briga za djecu, potpora ostalim članovima obitelji te pružanje društvene podrške i stabilnosti. Partneri imaju ključnu ulogu u međusobnoj podršci i donošenju zajedničkih odluka koje utječu na cijelu obitelj i na njihov zajednički život.

U fokusu istraživanja su i tradicionalne i suvremene uloge muškarca i žene u obitelji, primjerice od muškaraca se očekuje da budu dominantni i autoritativni te da donose odluke koje utječu na obitelj, dok se žene brinu o kućanstvu i o djeci. Također, istražuje se i utjecaj tradicionalnih vrijednosti koje se prenose s generacije na generaciju. Međutim, kako društvo napreduje, uloge muškaraca i žena sve se više mijenjaju, odnosno u današnjem društvu imaju veću slobodu odabira karijere, odgoja djece i sudjelovanja u kućanskim poslovima, te i s time polako smanjuje utjecaj patrijarhata u obitelji i braku.

Svrha ovog istraživanja je dobiti uvid u dublje razumijevanje partnerskih i obiteljskih odnosa te kako uloge članova obitelji oblikuju obiteljski život u različitim društvenim i životnim okolnostima.

3. Teorijska koncepcija rada

3.1. Obitelj i obiteljski odnosi

Prema Wagner Jakob (2008) obitelj i obiteljski odnosi je tema u kojoj se raspravlja u svim slojevima i društvima te se generacijama prenosi poruka o važnosti obitelji, pogotovo u velikim životnim krizama, gdje obitelj i obiteljska podrška ima ključnu ulogu za preživaljavanje pojedinca. Obitelj podrazumijeva stabilnu društvenu grupu od dvije ili više osoba povezane srodstvom, brakom ili usvajanjem, čiji članovi žive zajedno, ekonomski surađuju i skrbe za

potomstvo (Aračić i Nikodem, 2000). Prema Aračić i Nikodem (2000), obitelj je opisana kao primarna društvena grupa, u kojoj se stječu svoja prva osobna i društvena iskustva. Nadalje, obiteljski odnosi su sastavni dio obiteljskog života, gdje članovi obitelji pružaju emocionalnu, psihološku, te financijsku podršku ostalim članovima obitelji. Svaki član obitelji je poseban entitet, te obitelj predstavlja sustav za sebe (Wagner Jakob, 2008). Članovi obitelji u različito vrijeme, primjerice za vrijeme krize, preuzimaju različite uloge i prilagođavaju se tim ulogama (Wagner Jakob, 2008). Pojedinač je sastavni dio obitelji, značajno oblikovan njome, ali također odgovoran za njezino održavanje; utjecaj obitelji je često snažan i dugotrajan, čak i kada nije prepoznat, jer se unutar obitelji uče vrijednosti, odnosi i komunikacija potrebni za interakciju s vanjskim svijetom, pri čemu obitelj može biti izvor podrške i utočište, ali i suprotnost tome (Wagner Jakob, 2008).

3.2. Zajednički život partnera

Zajednički život partnera se odnosi na suživot dvoje ljudi, koji su odlučili dijeliti svoj život zajedno kroz brak ili zajedničkog stanovanja bez formalno sklopljenog braka. Oni u svom zajedničkom životu donose važne odluke na temelju dogovora i tako postavljaju granice prema vanjskom svijetu jer su oni zajedno stvorili novu zajednicu u kojoj se međusobno identificiraju i stvaraju međuovisnost (Čudina – Obradović i Obradović, 2006). Nadalje, zajednički život uključuje promjene kroz koje partneri zajedno prolaze. Partneri se suočavaju s problemima i poteškoćama u njihovom zajedničkom životu, a prevladavanje tih izazova ovisi o prilagodbi partnera i zajedničkom nastojanju na rješavanju konflikata. Općenito, način na koji partneri rješavaju sukobe u svojoj vezi otkriva mnogo o prirodi njihove veze (Canary i dr., 1995, prema Kokorić, 2007). Održavanje pozitivnog stava ima ključnu ulogu u jačanju i održavanju zadovoljstva i stabilnosti odnosa među partnerima. Zajednički život također može pružiti mogućnosti za rast i razvoj. Partneri mogu cijeniti važnost zajedničkog rada i međusobnog pomaganja dijeleći svakodnevne radosti i izazove. Bez obzira na vrstu odnosa ili veze, bilo to bračna ili izvanbračna, učestalost sukoba među partnerima raste s vremenom, dok istovremeno uspijevaju ostati smireni tijekom sukoba i sve manje zadržavaju svoje mišljenje za sebe (Stafford i dr., 2004, prema Kokorić 2007). Zajedničko rješavanje problema može ojačati njihovu vezu i pomoći im u stvaranju dugoročne stabilnosti. Bliskost i povezanost koja proizlazi iz svakodnevnog dijeljenja života često jača emocionalnu vezu između partnera. Biti zajedno omogućuje stvaranje uspomena i iskustava koja jačaju odnose. Zajednički život također

podupire osobni razvoj učenjem novih vještina i prilagodbom različitim stilovima života, što dovodi do izvora sreće i zadovoljstva oba partnera.

3.3. Partnerski odnosi

Partneri započinju svoj zajednički život ulaskom u brak ili suživot (kohabitacija). Brak je opisan kao ulaznica u obiteljski i zajednički život, koji je ispunjen srećom, intimom, skladom, smislom i ljubavi te je glava motivacija za sklapanje braka zasnivanje vlastite obitelji i odgoj djece (Lajtman, 2015). Pojmu braku je jako sličan pojam kohabitacija. Pod kohabitacijom se podrazumijeva intimni zajednički život dvaju partnera bez građanske i/ili crkvene registracije. (Seltzer, 2000, prema Čudina – Obradović i Obradović, 2006). No, ulaskom u moderno društvo dolazi do promjene tradicionalnog gledanja na partnerske odnose unutar braka te dolazi do takozvanog modernog braka s naglaskom na partnerske odnose koji uključuje neovisan život, pravo i mogućnost na osobni razvoj i slobodu, raspodjelu uloga, uzajmno povjerenje i veliko otvaranje prema vani (Aračić i Nikodem, 2000). Partnerski odnosi, koji se mogu nazvati i partnerski procesi predstavljaju skup aktivnosti, interakcija, stavova i percepcija partnera koji se odvijaju u kontinuitetu (Obradović i dr., 1992):

- osjećaj ljubavi i štovanja prema partneru
- osjećaj ljubomore zbog partnera
- zajednički ciljevi; na primjer, odgoj djece, stjecanje materijalnih dobara i napredovanje u struci
- sudjelovanje u donošenju svakodnevnih odluka
- obavljanje „muških“ i „ženskih“ poslova u kući
- planiranje zajedničkih ili bračnih aktivnosti
- obveze ili uloge u braku i izvan braka
- utjecaj okoline na brak
- konflikti i rješavanje konflikata unutar braka i druge.

Razumijevanje navedenih aspekata i vrijednosti je ključno za održavanje partnerskog odnosa. Vrijednosti kao što su komunikacija, međusobno poštovanje, rješavanje konflikata i

donošenje kompromisa pomažu partnerima da prevladavaju izazove u svom zajedničkom životu, te na taj način izgrade snažniji odnos. Nadalje, utjecaj okoline na odnos, primjerice utjecaj šire obitelji je važno prepoznati u rješavanju konflikata. No, promjenom tradicionalnih oblika obiteljskog i partnerskog života unosi se sloboda u obiteljske i partnerske odnose, primjerice, dolazi do nejasnoće oko uloga koju donosi odustajanje od starih obrazaca u ostvarivanju sveukupnih uloga u odnosu i obitelji. (Aračić i Nikodem, 2000).

3.4. Utjecaj patrijarhata i podjela rodni uloga

Promjenom uvjeta života potaknutim procesima urbanizacije i industrijalizacije, dolazi i do slabljenja utjecaja patrijarhata u partnerskom odnosu te slabi dominantna uloga muškarca u suvremenom društvu. Prema Kodrnja (2002), patrijarhat je utemeljen na moći oca, doslovni pojam za vlast oca, te se koristi za opis autoriteta muške glave domaćinstva. U današnjem društvu, patrijarhat se modificirao kroz dodjeljivanje građanskih i vlasničkih prava ženama, ali se i dalje vidi kako žene vode ulogu u domaćinstvu (Kodrnja, 2002). Rodni identitet razvija se pod utjecajem društvenog okruženja, odnosno kroz kulturu kao društveni kontekst, što znači da rod kao društveni konstrukt ne proizlazi automatski iz bioloških razlika između muškaraca i žene (Šikić-Mićanović, 2012). Slabljenje utjecaja patrijarhata najizraženije je u obitelji i braku, gdje muškarci danas sudjeluju u brizi oko djece i u kućanskim obavezama, a žene zauzimaju vodeće pozicije u poslovnom svijetu i karijeri balansirajući je obiteljskim životom. No, s druge strane, također, ulogu žene je i dalje definirana kroz dom, majčinstvo, te se smatra odgovornom za dom, brigu o djeci te temelj za moralnu i emocionalnu dobrobit obitelji (Šikić-Mićanović, 2012).

Rodna podjela rada u ruralnim obiteljima ima kulturne korijene, a podjela rada između muškaraca i žena je snažna, što dovodi do postojanja "rodne segregacije" u svim aspektima svakodnevnog života (Šikić-Mićanović, 2012). Prema Bartolac, Kamenov i Petrak (2011), žene obavljaju poslove vezano za domaćinstvo i skrb za djecu jer se tradicionalno smatraju dijelom ženskog identiteta, dok su muškarci prikazani kao hranitelji obitelji. Prema Coltrane, žene nakon što se udaju i rođenjem djeteta obavljaju više rada u odnosu s muškarcem (Coltrane, 2000, prema Čudina – Obradović i Obradović, 2006). Zbog uobičajenog patrijarhalnog modela stanovanja, žene u novim obiteljima imaju podređene uloge majki i kućanica, dok tradicionalne rodne ideologije opstaju zbog niskog obrazovanja i ograničenih karijernih aspiracija, što značajno smanjuje njihov razvoj karijere, neovisnost i mogućnosti za oslobođenje (Šikić-Mićanović, 2012). Iako, ulaskom žena na tržište rada i razvijanjem karijere, žene izlaze iz tradicionalnih

uloga vezanih uz obitelj i domaćinstvo i dalje moraju balansirati uloge vezane uz karijeru i obitelj (Bartolac, Kamenov i Petrak, 2011). Prema ŠikićMićanović (2012), žene obavljaju „nevidljive radove“, koji su nužni za održavanje zdravlja i stabilnosti obitelji, što može utjecati na emocionalno i psihičko blagostanje članova obitelji, dok s druge strane, muškarci obavljaju fleksibilne poslove oko kuće, primjerice košenje trave i popravci, te im omogućuje slobodu i fleksibilnost u izboru vremena i načinu izvršavanja. Kada se rodna dimenzija odnosi na partnerske odnose, važno je primjetiti podjelu ulogu rodova kod donošenja odluka, obavljanja kućanskih poslova, usklađivanje poslovnih i obiteljskih obaveza te provođenje slobodnog vremena (Kamenov i Huić, 2011). Autorice smatraju da je važno ako osoba sama procjenjuje doprinose i koristi, a ne neki vanjski kriterij. Nadalje, često se javlja osjećaj zahvalnosti kada netko smatra da dobiva više nego što mu pripada ili više nego što bi očekivao, posebno u kontekstu međusobne podrške, gdje žena može osjećati zahvalnost ako muškarac doprinosi obavljanju kućanskih poslova, smatrajući to normom, dok muškarci to vide kao izraz dobre volje (Bartolac, Kamenov i Petrak, 2011).

3.5. Potpora obitelji

Članovi obitelji pružaju emocionalnu toplinu, razumijevanje, potporu i pomoć u različitim ulogama u različito vrijeme, ali ipak partneri postavljaju granice i pravila s međusobnim dogovaranjem (Wagner Jakob, 2008). Nadalje, na partnere utječe i obitelj, bilo to od strane partnera ili partnerice. Iako obitelj daje podršku i savjete, također, može doći do nesuglasica i konflikata, primjerice lokacija na kojoj se provode blagdani. Čovjek kao ljudsko biće ima potrebu za davanjem i primanjem pa tako i obitelj (Wagner Jakob, 2008). Tako članovi obitelji imaju potrebu davanja pomoći svojoj djeci, a oni kao parovi imaju potrebu za primanjem takve pomoći. „Svaki životni ciklus ili nova razvojna zadaća za obitelj predstavlja krizu i potiče obitelj na prilagođavanje novoj situaciji i održavanjem obiteljskog sustava“ (Wagner Jakob, 2008: 121, Pregrad, 2002.). Članovi obitelji daju potporu i pomoć ostalim članovima za vrijeme novog životnog razdoblja kao što je majčinstvo i očinstvo, te za vrijeme stjecanja obrazovanja i stvaranje karijere. Prema autorici Wagner Jakob (2008), izuzetno je važna uloga roditelja ili uloga člana obitelji za koju ne postoji školovanje niti praksa nego obavlja intuitivno ili temeljem nekih znanja i vještina koje se prenose s koljeno na koljeno i koje učimo iz vlastitih obitelji i od vlastitih roditelja.

4. Metodologija

U ovom istraživanju koristio se kvalitativni istraživački pristup, odnosno metoda polustrukturiranog intervjua. Prema Bognar (2000), intervjuiranje je ključna metoda za prikupljanje kvalitativnih podataka, koja se sastoji od razgovora između istraživača i sudionika. „Na taj način kvalitativna metodologija dovodi istraživača „bliže podacima“ i omogućava razvijanje analitičke, konceptualne i kategorijalne komponente i objašnjenja iz samih podataka“ (Koller-Trbović, Žižak i Novak, 2003: 192). Odabrana metoda odgovara ciljem prikupljanja podataka koji se odnosi na osobno iskustvo i doživljaje partnera u različitim obiteljskim i partnerskim situacijama. Polustrukturirani intervjui održava prirodnu i opuštenu atmosferu, ali ipak ostaje pod vodstvom istraživača (Bognar, 2000). Također, odabrana metoda odgovara zahtjevima istraživanja s kojima se želi dobiti jasniji uvid u razumijevanje partnerskih i obiteljskih odnosa te kako uloge članova obitelji oblikuju obiteljski i partnerski život.

U istraživanju sudjelovalo je 7 sugovornika/ica s time da je 6 sugovornika/ica u dobnom rasponu od 29 do 37 godina, dok jedna sugovornica ima 61 godinu. Od navedenih 7 sugovornika/ica, njih 5 sugovornika/ica živi u braku, dok 2 sugovornika/ica žive zajedno, odnosno u izvanbračnoj zajednici. Također, svi sudionici/ice žive zajedno više od 4 godine te imaju djecu. S time su se ciljano tražile osobe koje su u braku ili žive zajedno, a da imaju djecu, kako bi se mogao dobiti uvid u bolje razumijevanje partnerskih i obiteljskih odnosa. Intervjui su održani u mjesecu svibnju 2024. godine, te sudionici/ice dolaze iz različitih krajeva Hrvatske, pa čak i 2 sudionika/ice dolaze iz Bosne i Hercegovine. Prije same provedbe intervjua sudionici/ice su bili obavješteni kako je sve anonimno te u svrhu pisanja završnog rada. Svaki je sudionik zamoljen dati izjavu o pristanku u istraživanju, stoga, su s time potvrdili su da je njihovo sudjelovanje bilo dobrovoljno i da su bili informirani da mogu odustati bilo kada tijekom provedbe intervjua, također, upoznati su s načinom provedbe i pravila intervjua. Vođenje intervjua je vrlo fleksibilno, a istraživač će intervenirati samo kada se razgovor udalji od željene teme ili kada želi skrenuti pozornost na nova pitanja ((Bognar, 2000). Intervjui su provedeni preko mobilnog telefona u obliku zvučnog zapisa te su kasnije transkribirani.

U intervjui je postavljeno 22 istraživačkih pitanja koja su se podijelila u 5 tematska područja s ciljem jasnijeg razumijevanje zadane teme. Prva grupa pitanja odnosi se na utjecaj zajedničkog života partnera. Druga grupa pitanja usmjerena je na podjelu uloga rodova, a treća grupa se odnosi na uloge i zadatke unutar obitelji, također, tko donosi odluke i kako se obavljaju kućanski poslovi. Četvrta grupa pitanja fokusira se na ulogu šire obitelji i njezin utjecaj na

partnere. Peta grupa pitanja se odnosi na „poštivanje“ tradicije i običaja, primjerice, uz odabir mjesta stanovanja nakon vjenčanja, davanje imena djeci i slavljenje blagdana.

5. Istraživačka pitanja

1. Kako zajednički život utječe na partnere?
2. Kako podjela kućanskih poslova i uloga utječe na partnere?
3. Kako rodne uloge utječu na podjelu zadataka u obitelji?
4. Kako članovi šire obitelji utječu na partnerske odnose i svakodnevni život u obitelji?
5. Kako tradicija i običaji utječu na partnerski i obiteljski odnos?

6. Rezultati istraživanja i rasprava

6.1. Utjecaj zajedničkog života na odnos

Utjecaj zajedničkog života na odnos partnera može pozitivno ili negativno utjecati na njihov suživot. Sugovornici/ice u intervjuima imaju različite odgovore kako se njihov zajednički život odvijao nakon vjenčanja ili početka suživota sa svojim partnerom/icom. Nekolicina intervjuiranih sugovornika su u svojim odgovorima pokazali kako se njihov odnos promijenio na pozitivno te se tako bolje upoznali.

Kad smo ušli u brak postali smo kao jedno, odnsono postalo nam je ugodno jedno pored drugoga iako smo bili i dugo zajedno prije braka. (S_1)

Vjerujem da svaki zajednički život utječe na međusobni odnos partnera. Tada su primorani riješiti nesuglasice brzo jer su manje više uvijek skupa. Ali isto tako mogu uživati u svakom trenutku. Naposljetku, obećali smo biti skupa u dobru i zlu. (S_3)

Zajednički život je utjecao na naš međusobni odnos na način da nas je zbližilo. Bili smo jako mladi kad smo se vjenčali i jako brzo smo ušli u taj novi život. Kroz zajednički život smo se bolje upoznali i brak nas je još više povezao. Rekao bih kako smo ušli jako brzo u brak još brže smo se navikli jedno na drugo i na to novo poglavlje.

(S_5)

Jest, na način da ga je produbio. Pogotovo ulaskom u zajednički život sve se promijenilo. A i sad odkad je dijete tu nekako se osjećamo više povezano i tako treba to biti po mom mišljenju. Zajednički život je najljepši period s partnerom. Tu smo se i bolje upoznali i shvatili da možemo zajedno funkcionirati kao par u naša četiri zida.

(S_7)

No, također, kod nekolicine sugovornika/ica može se primjetiti kako njihov zajednički život nije započeo kao ostalima. U njihovim odgovorima može se primjetiti kako je došlo do izazova u njihovom odnosu, odnosno, suočili su se s izazovima prilagodbe na zajednički život,

osobito zbog dolaska djeteta, različitih karaktera te zbog fizičke odsutnosti partnera. Smatraju kako se odnos može ojačati prilagodbom, razumijevanjem i bliskošću te uz ustrajnost i predanost mogu svladati prepreke i doživjeti ispunjen život zajedno.

Uvelike, jer smo morali naučiti oblikovati svoje slične karaktere za život u ista četiri zida. Nismo imali previše vremena uspostaviti zajednički život prije dolaska bebe pa je to dodatno otežavalo neke odnose na početku. Ali kad smo se navikli na naše karaktere i na naš odnos sve je postalo bolje. Trebalo je vremena, ali uspjeli smo. (S_4)

Kada smo se vjenčali i kad sam došla živjeti kod muža i njegovih u tom istom tjednu muž je otišao u Afriku zbog posla. Ja sam tada bila sama s djecom i muževom obitelji. Tada se nismo nit viđali toliko puno jer je on mogao dolaziti kući jedino za vrijeme blagdana. Tu nismo nit ja nit on osijetili to značenje braka i obitelji. Jednostavno nas je ta udaljenost razdvojila i tu smo izgubili dosta vremena i nismo osjetili taj zajednički život. No, kad smo se preselili u Šibenik tek smo onda osjetili taj zajednički život i brak. U Šibeniku smo izgradili kuću i stvorili taj naš mir i od tad uživamo u braku. (S_3)

Nadalje, većina sugovornika/ica imali su različita očekivanja o zajedničkom životu. Očekivanja o zajedničkom životu uključuje kompromis i prilagođavanje partneru/ci Sugovornici/ice su u svojim odgovorima na pitanje kako su odlučili gdje živjeti, prilagodili svoja očekivanja i želje u vezi mjesta stanovanja te su s time pokazali spremnost na kompromis i prilagođavanje.

Razmišljala samo o življenju u obiteljskoj kući svojih roditelja, no mužu se nije previše svidjela ta opcija pa sam brzo odustala od te zamisli. Meni se ta ideja tada činila jako dobrom i razumnom, lakše bi mi bilo možda jer ostajem u svojoj poznatoj okolini kako inače teže prihvaćam neke veće promjene u životu. Ali kako se to mužu nije svidjelo odlučila sam se prilagoditi njemu. (S_4)

Ja sam željela živjeti u Zadru, no mužu se nije svidjela ta ideja jer tamo nemamo nikoga. Druga mogućnost je bila Split, no i od tog smo odustali jer se mužu to nije svidjelo i onda smo se napokon odlučili da odemo živjeti u Šibeniku. Zapravo meni se ta ideja nije

svidjela, no odlučila sam ako on već ima takvu želju neka tako bude, a na kraju smo se i zajedno dogovorili u kojem dijelu Šibenika ćemo živjeti, odnosno, on je meni ispunio tu želju. (S_2)

Značajan utjecaj na zajednički život partnera ima i slobodno vrijeme. Partneri su često zauzeti svojim obavezama te se tako smanjuje količina provedenog vremena zajedno. Sugovornici/ice su u svojim odgovorima objasnili kako nemaju vremena jedno za drugo zbog obaveza, ali svoje propušteno vrijeme nadoknade kao obitelj i kao partneri kad su slobodni, primjerice za vikend. Iz njihovih odgovora se može primjetiti kako zajedničke aktivnosti izvan kuće i planiranje zajedničkog slobodnog vremena doprinose jačanju njihovog odnosa i izuzetno su važni za održavanje bliskosti.

Ali tu su došle i obaveze da se i manje viđamo jer je on stalno na poslu od jutra do večeri, a ja sam ujutro u školi i opet kad dođem kući bavim se s poslom oko škole, ispravljam provjere i pripremam materijale za nadolazeći sat i kad se vidimo navečer umorni smo pa ne stignemo puno nit popričati. Ali onda dođe vikend gdje svi zajedno kao obitelj odemo negdje na mali izletić ili šetnju ili neki ručak, pa tu ja i muž nadoknadimo naše vrijeme koje smo propustili kao muž i žena, ali isto kao majka i otac našeg djeteta. (S_1)

Pogotovo kako on radi noćne smjene uglavnom onda se ne stignemo viditi kako treba. A ja sam isto uvijek zaokupirana poslom. Pokušavamo za vikend ili kad smo slobodni što više biti zajedno, primjerice otići negdje na ručak izvan kuće ili napraviti neko malo putovanje na par dana. Tu onda nadoknadimo izgubljeno vrijeme. (S_4)

6.2. Podjela rodni uloga

Kada je sugovornicima bilo postavljeno pitanje tko po njihovom mišljenju donosi najvažnije odluke, vidljivo je kako je većini važno da se odluke donose zajednički. Prema Čudina – Obradović i Obradović (2006), smanjuje se muška dominacija u odlučivanju zbog visokog obrazovanja moderne žene s njezinom zaposlenošću izvan obitelji. No, sugovornici/ice smatraju kako sve odluke koje se tiču zajedničkog života trebaju biti rezultat zajedničkog

dogovora. Važno im je da oboje sudjeluju u procesu donošenja odluka te da se uvažavaju njihovi interesi i osjećaji. Odluke se donose ravnopravnom raspravom, pri čemu se može primijetiti poštovanje stavova obaju partnera te se tako pokazuje jednakost i poštovanje u odnosu.

Zajednički. Ako se mora riješiti neki problem ili ako moramo oko nečega odlučiti ja želim da sjednemo za stol i popričamo oko toga pa ako čak treba i šest sati prihvatit ću to. Ako smo ušli zajedno u brak i zajedno odlučili napraviti taj korak u našem zajedničkom životu onda bi i pom mišljenju i kako je situacija kod mene, sve se treba zajednički odlučivati. (S_1)

O svakoj važnoj odluci koju smo donijeli u braku smo razgovarali, dobro razmotrili i odlučili. Mi donosimo odluke zajednički jer vrlo vjerovatno ta odluka utječe i na moj i na njegov život, a pogotvo na naš zajednički život. (S_3)

Važne odluke u obitelji donosimo skupa, supruga i ja. Sve šta se tiče naše obitelji i nas odlučujemo zajedno. Tako smo došli do kompromisa. Naravno da ja i ona dajemo savjete i razmišljamo satima, pa čak nekad i danima što je najbolje odlučiti u nekoj situaciji. Ne bi bilo pravedno da samo ja odlučujem ili da samo ona odlučuje. (S_5)

Donosimo ih zajedno nakon podužih razgovora. Kod nas nema toga da ću ja sam ili ona sama odlučit. Sjednemo za stol, razmotrimo sve situacije i rješenja, dajemo mišljenja i uvjete i onda se dogovorimo. Ili se nađemo na polu puta za dogovor, kako bi se reklo. (S_7)

Nadalje, kada je postavljeno pitanje je li se dijele kućanski poslovi u domaćinstvu, zanimljivo je kako je većina sugovornika/ica odgovorilo kako većinu obaveza oko kućanstva obavlja partnerica ili supruga. Prema Čudina – Obradović i Obradović (2006), žene koje rade na poslu i uz to obavljaju većinu obiteljskih obaveza su preopterećene i nezadovoljne. U njihovim odgovorima može se primjetiti kako žene ne obavljaju samo kućanske obaveze već i s time preuzimaju emocionalni teret oko održavanja kuće i domaćinstva. Također, može se primijetiti kako žene, koje su iako zaposlene, imaju više vremena oko kuće i domaćinstva nego muževi ili partneri, što dovodi do toga da žena preuzima glavnu ulogu oko kućanskih obaveza.

Pa ajmo reći da većinski odradujem ja. Kao što sam već rekla ja obavljam spremanje ručka i odlazim u dućan, dok se on više bavi oko auta ili sređivanja vanjskog dijela kuće. Ali i to nije davno uradio. (S_1)

Muž mi ne pomaže toliko puno oko kuće. Je, da je teško kad sve ide preko mene, ali navikla sam se na to. Ja obavljam poslove oko ručka i čišćenja, a tako je i prije bilo dok su djeca bila mala. (S_2)

Pretežno radim ja sve, ali kod nas vrijedi pravilo ako nešto zaprljaš to i očistiš. Ali sve mi se čini da se muž ni toga ne drži, pa opet i ja to obavim. (S_3)

Ne dijelimo, uglavnom ih ja obavljam. Razlog tome je što suprug više poslovno radi i manje je vremena po kući, a još jedan razlog je to što ja to brže obavim. Ponekad on usisa ili pospremi suđe u mašinu, ali onda se ja moram suzdržavati da ne komentiram sve to pa mi teže padne suzdržavanje nego sami kućanski posao. (S_4)

Kućanske poslove uglavnom obavlja ona iz razloga što tako sve brže bude obavljeno. Također, ja nisam za čišćenje i kuhanje pa onda sve prepustim njoj. Tako je ipak najbolje. (S_7)

Također, iz njihovih odgovora se ipak može primjetiti kako partner uskače u pomoć kad treba, to pokazuje podršku i ravnotežu moći. Partner pokazuje podršku i suradnju uskačući u pomoć. Iz njihovih odgovora se može primjetiti kako pomoć između partnera u situacijama povećava osjećaj zajedništva i timskog rada među parovima. Mogu postojati definirane uloge između partnera, ali također, partneri mogu biti voljni preuzeti druge uloge kada je to potrebno. To se često događa kada jedan partner ima previše obaveza ili problema, a drugi partner shvati da mu je potrebna pomoć i preuzme dodatni posao.

Ako ja nešto ne stignem obaviti onda će on to obaviti. Ako ja imam dosta posla u vezi škole onda će on uspavat maloga ili mu dati jesti. Isto oko kućanskih poslova, ako on vidi da sam zaokupirana poslom ili nečim onda će on usisati ili obrisati prašinu. Ili ću ga ja jednostavno zamoliti da to napravi ako ja nemam vremena. (S_1)

Na primjer, dolaze nam gosti i ja kuham, a on će postaviti stol, usisati ako treba, počistiti nešto ako ja nisam stigla. (S_3)

Jedino na što ne prigovaram je kada s vremena na vrijeme spremi ručak, uglavnom to bude roštilj ili peka. To ne bi bolje ja odradila. (S_4)

Ja je ipak često i zamijenim u tim poslovima, pogotovo otkad imamo bebu. Ona je na porodijskom i ima više vremena nego ja pa onda ona obavlja kućanske poslove, a ja kad dođem s posla pomognem joj ono što ona nije stigla ili ako primjetim da nešto nije obavila ja ću to obaviti. (S_7)

6.3. Uloge i zadatci unutar obitelji

Uloge i zadatci unutar obitelji i braka često zahtijevaju stalno prilagođavanje partnerima i dogovaranje. Kada je sugovornicima postavljeno pitanje koja je njihova uloga, a uloga njihovog partnera, kroz odgovore se može primjetiti kako pokušavaju ravnomjerno podijeliti uloge. Odgovarajuća podjela često ovisi o radnom rasporedu i slobodnom vremenu svakog partnera. Parovi se mogu dogovoriti o ulogama na temelju interesa, primjerice zadovoljstva obavljanja obaveza i vještina.

Uloga moja kao supruge, uglavnom je što se tiče kućanskih poslova, uglavnom je skuhati ručak. U većini vremena ja kuham ručak jer normalno imam više vremena nego muž. Čak bi rekla da je uvijek zauzet oko svog obrta i oko svog posla tako da i čak razumijem da nema vremena za skuhat ručak, a i iskreno meni nikad nije teško skuhat nešto čak i da je to neko jednostavno jelo. Uživam u kuhanju, to me smiruje. A zadaci supruga, on je uglavnom zadužen oko automobila, to su više kao neke njegove obaveze. On obavlja i obaveze oko kuće, ako se nešto pokvari on će srediti taj problem ili ako se radi nešto oko kuće oko fasade ili dvorišta opet će on obaviti taj dio posla jer ipak on ima više iskustva, a i on uživa u tome isto što i ja uživam u kuhinji. (S_1)

Zadatak mog muža je da pored dovršavanja kuće i okoliša, napraviti mi bazen da mogu uživati. Pošto se on bavi građevinskim poslovima, sve poslove takvog tipa obavlja na našoj kući i u dvorištu, a ja se bavim ostalim poslovima i obavezama. Uskačemo jedno drugom u pomoć po potrebi. (S_3)

Moja uloga, kao i uloga mog partnera je isključivo usmjeravanje djeteta na pravi put, u smislu da napravimo sve što je u našoj moći da ono jednog dana izraste u kompletnu osobu zadovoljnu sobom i svojim mjestom u društvu. Osobu koja ne osuđuje nikoga i spremna je na aktivno i produktivno djelovanje prilikom ostvarivanja svojih ciljeva i želja. Koje god one bile. (S_7)

Nadalje, zadatci između partnera su se podijelili na dva načina: dogovor i podrazumijevanje. Dogovorom oko zadataka se podrazumijeva odlučivanje određene obaveze, zbog manjka vremena ili poslovnih obaveza partnera. Dok se kod zadataka koji se podrazumijevaju ističe sposobnost ili interes partnera te također, iskustvo i navika. Kroz odgovore sugovornika/ica se može primjetiti kako su neki zadatci zahtijevali dogovor zbog koordinacije vremena, dok su se drugi zadatci podijelili na temelju osobne sposobnosti ili prijašnjih navika. Partneri dijele obaveze na „muške“ i „ženske“ poslove, a da toga nisu niti svjesni jer su se tako navikli po tradiciji (Čudina – Obradović i Obradović, 2006).

Više su se podrazumijevali, nekako bez dogovora se to podijelilo. Tako smo jednostavno funkcionirali i prije braka, znalo se da ću se ja više baviti kuhinjom, a on primjerice u vezi auta zbog iskustva. (S_1)

Nismo se uopće dogovarali oko toga, neke stvari su se podrazumijevale dok su se druge same posložile jer sam ja više organizirana od supruga pa mi je bilo lakše preuzeti to na sebe. (S_4)

Dogovorili smo se oko nekih poslova, a oko nekih poslova se podrazumijeva šta će tko raditi. Primjerice ja odrađujem one teže poslove oko kuće. Ona radi oko kuhanja i čišćenja, ali ja radim oko kuće i vrta. Mislim ipak sam ja muško mogu više podniti nego ona koja je nježnija. (S_5)

Uglavnom se ti poslovi podrazumijevaju. Podrazumijeva se da ću se ja baviti oko kuće, primjerice, ne znan, oko struje, obnove kuće ili popravaka u kući ili izvan nje. Ona uglavnom obavlja kupovinu hrane i kuhanje. Nije bilo tu nekog pretjeranog dogovora. (S_6)

Nešto dogovor, nešto se podrazumijeva. Barem tako žena kaže. Mislim tu je dosta bilo dogovora jer oboje radimo i onda smo se morali dogovarati tko će sta odraditi, a i podrazumijeva se da ću ja odraditi teže poslove oko kućanstva ili kuće. (S_7)

Među zadatcima unutar braka i obitelji se podrazumijeva i briga o djeci. Suradničko roditeljstvo nastaje iz niza taktika i postupaka u kojima partneri smatraju kako je prirodno da se roditeljske dužnosti dijele te tako nastaje bolji odnos između partnera i veće zadovoljstvo (Čudina – Obradović i Obradović, 2006). Partneri smatraju kako su oboje odgovorni oko odgoja djeteta. Te kroz svoje odgovore pokazuju kako su oboje željni sudjelovati u odgoju djeteta kao roditelji.

Odgoj nije toliko samo moj, više je zajednički. Sve obveze u vezi odgoja, kao učenje šta smije i šta ne smije raditi, kako se ponašati sve je to zajedničko. (S_1)

Ulogu u odgoju djece dijelimo ja i supruga. Bilo to oko škole ili oko drugih obveza sve ćemo zajedno odraditi i zajedno pomagati jedno drugome. Ipak smo mi roditelji naše djece i to se tiče i mene i nje. (S_5)

A u vezi odgoja djeteta tu smo oboje zaduženi. Mi smo mu ipak roditelji tu se nećemo dogovarati tko će šta raditi. (S_7)

No, kod nekolicine sugovornica se može primjetiti kako žena u ulozi majke je više uključena u odgoju djeteta nego suprug ili partner. Može se primjetiti kako žene imaju veću odgovornost te preuzimaju većinu zadataka u vezi s odgojom. Prema Čudina – Obradović i Obradović (2006), majčinstvo je objašnjeno kao ženski talent koji proizlazi iz rađanja i prirodne povezanosti te joj zbog toga pripadaju svi zadatci organiziranja i brige za dijete. Također, kod jedne sugovornice se u odgovoru može istaknuti njezina dominantna uloga u obitelji i braku jer smatra kako uz odgoj djece, „odgaja i svog supruga“.

Suprug toliko nije sudjelovao u odgoju djece, tu sam glavnu ulogu imala ja. Te i dan danas imam glavnu ulogu kod svoje djece, dok muž ne baš toliko. Ne znam jel to zato što žene imaju taj osjećaj brige više nego muškarci, ali ja sam više odgajala i brinula se oko djece. (S_2)

Što se tiče odgoja djece, to uglavnom ja sve odradim jer ujedno odgajam i njega još uz njih dvoje. (S_4)

6.4. Uloga i utjecaj članova obitelji

Na postavljena pitanja vezana za ostale članove obitelji odnosno pomaže li netko od ostalih članova obitelji, najčešće su odgovarali kako im roditelji pomažu i uskaču u pomoć u razdobljima kad partneri nemaju dovoljno vremena. Idealni tip obitelji je potpuno povezana vertikalna obitelj u kojoj su svi članovi emocionalno povezani i spremni su međusobno pomagati te je taj tip obitelji najpovoljniji za sreću svih generacija (Bengston, 2001, prema Čudina – Obradović i Obradović, 2006). Iz odgovora sugovornika/ica se može zaključiti kako je podrška i pomoć šire obitelji važna kroz različite oblike pomoći. To može uključivati pomoć u kućanskim poslovima, emocionalna podrška i briga o djeci, što doprinosi kvaliteti održavanja stabilnosti i solidarnosti unutar obitelji, posebno u razdoblju poslovnog života.

Zapravo to je bila pomoć kad sam rodila. Tad su mi roditelji dosta pomogli. Pomogli bi mi oko maloga ili oko ručka. Brinuli bi se oko maloga da se ja mogu ići otuširat ili ako sam morala ići nešto obaviti. (S_1)

Sada ne, ali prije da. Dok sam bila mlada onda mi je dosta moja majka i moje sestre pomagale. Pomagale su mi u vezi posla ili u vezi odgoja djece. Uskakale bi mi u pomoć. (S_2)

Jesu, moji roditelji, naročito majka s čuvanjem djece tijekom mog studiranja. Oni bi djecu pričuvali dok bi ja otišla u Zadar na faks. Nekad bi mi znali i ručak skuhati. Mislim i danas mi nekad znaju skuhati ručak ako ja ne stignem zbog posla. Nekad i danas znaju pričuvati djecu ili djeca imaju želju ići kod bake i djeda prespavati ili ručati (S_4)

Pomognu roditelji, braća i sestre te tetke u svakom smislu. Moji malo više jer su tu u Zadru, a njezini malo manje. Naravno oni dođu kod nas kako bi nam pomogli ili obavili neke kućanske poslove ako mi ne možemo jer znamo nekad biti umorni i od posla i od neispavanih noćiju zbog dijeteta. (S_7)

Nadalje, kad su sugovornici/ice bili zamoljeni da objasne je li se ta pomoć podrazumijeva, naglašavaju važnost te pomoći i zahvalnost. Smatraju kako se pomoć od šire obitelji ne podrazumijeva, već se doživljava kao čin dobre volje.

Ne smatram. Ako se ne pita za pomoć, ne smatram da se treba pomagat, ako ne treba, jel? Mislim ja kad sam rodila tražila sam pomoć od svoje mame i jedno vrijeme sam čak i živjela kod svojih kako bi mi moji mogli pomoć u tom novom periodu mog života i normalno muž je bio za to, ali smatram ako se ne traži pomoć ne mora se nit pomagat.

Ali znaš ipak kakve su mame, one žele pomoći i kad ne treba i kad treba. (S_1)

Ne smatram. To je njihova dobra volja. Njihova pomoć je po njihov želji, a i kad se to desi, to se treba čuvati i cijentiti. (S_3)

Ne smatram da se podrazumijeva i ne treba je shvaćati zdravo za gotovo. Jako je lijepo imati podršku obitelji u bilo kojem obliku i treba biti iznimno zahvalan zbog toga.

(S_4)

Ne podrazumijeva se i trebala bi se jako cijiniti. Tko može neka pomogne. Pomoć ću uvijek prihvatiti, pogotovo pomoć od roditelja ili braće i sestara. (S_7)

No, kada je sugovornicima bilo postavljeno pitanje pomaže li im više njihova majka ili svekrva, može se primejtiti kako većina bira pomoć od strane majke. Odgovori prikazuju kako kod majke imaju veće povjerenje, bliskost i podršku, iako, svekrve i dalje poštuju, ali nisu izvor prvobitne pomoći.

Jednostavnije je kad mi mama pomaže. Nekako se osjećam ugodnije i kuća mi može bit neuredna ako mi mama dolazi u pomoć oko maloga jer opet sam se na nju navikla, a kod svekrve se još moram dokazat, odnosno ne mislim dokazat nego nebi bilo primjereno i lijepo da žena kao moja svekrva uđe u neurednu kuću, ipak je ona svekrva. Ali isto mama je mama, razumije te u svemu i uvijek je tu uz tebe. (S_1)

Uvijek majka. Je, da nije puno pomagala jer nismo živjele jedna blizu druge, ali ako sam tada morala birati pomoć od majke ili od svekrve, uvijek sam birala pomoć od majke.

Svekrva mi nije bila nepoznata osoba, da se razumijemo, ali majka je majka. Ona me poznaje više i kod nje sam uvijek imala povjerenja. Svekrvu nije toliko nit zanimalo koliko je moju mamu. (S_2)

Uvijek je jednostavnije kad mi pomaže mama. Svekrva mi je bila starija od mame pa nisam ni očekivala pretjeranu pomoć od nje. (S_3)

Majka, jer svekrva rijetko pomaže oko ičega. Majka je uvijek pomagala i dalje pomaže, dok svekrva nikad nije pomagala, a i sad nakon toliko godina ne bih htjela tu pomoć. Lakše mi je sve s majkom nego s nekim drugim. (S_4)

Također, podrška i empatija od majke se može primjetiti u odgovorima kada je postavljeno pitanje kako je njihova majka utjecala na njihovo obrazovnje ili karijeru. Roditeljski odnos, i odgoj može djelovati na obrazovanje, a neposredna roditeljska uključenost putem razgovora i postupanja s djetetom se pokazala kao najvažniji temelj uspjeha u obrazovanju (Čudina – Obradović i Obradović, 2006).

Apsolutno je podržavala i financijski podrškom i poticala je uvijek na obrazovanje. Uvijek mi je govorila završi školu jer tko zna kakav će te život dočekat i imaj svoju plaću bit će ti lakše u životu. Uvijek je vjerovala u mene i nekako kroz tu karijeru sam joj pokazala da mogu i uvijek ću joj biti zahvalna za to. Mogu reći da je moja mama zapravo bila moj najveći poticaj i moja najveća pdrška u obrazovanju bilo to financijski ili iz nekog drugog razloga. (S_1)

Majka je uvijek željela da meni i sestrama pokaže kako se kroji i šiva tako da je ona jednim dijelom i uživala u tome gledajući nas kako mi to shvaćamo ozbiljno i kako nas to stvarno zanima. Rekla bi da je ona razlog s čime se danas bavim, a sigurno bi i moje sestre isto rekle. (S_2)

Mama me uvijek podržavala kao i danas. Zove me svojim borcem i uvijek ću joj zbog toga biti zahvalna na podršci. Podržavala me kroz školovanja te isto danas kroz karijeru. Da nije nje bilo nebi bilo ni mene i nebi postigla ono što jesam i nebi bila ono što sam danas. Uvijek ću joj biti zahvalna. (S_3)

U potpunosti bez oklijevanja. Moja majka je glavni razlog moje diplome i mog sadašnjeg posla, puno se žrtvovala i pomagala mi u odgoju moje djece kako bih mogla završiti fakultet i raditi željeni posao. (S_4)

Osim utjecaja majke, također, istraživalo se utjecaj ostalih članova obitelji na partnerski odnos. Na pitanje koja strana obitelji ima veći utjecaj, nekolicina sugovornika/ica je odgovorilo i objasnilo kako niti jedna obitelj nema utjecaj. Iz njihovih odgovora se može primjetiti neovisnost u vođenju vlastitih života, također, ističu samostalnost i zrelost da sami mogu upravljati svojim životima.

Iskreno ću reći, niti jedna strana obitelji nema nikakav utjecaj u našem životu. Svi mi živimo naše živote po našem načinu i po našem ritmu. (S_2)

Trudimo se da ni jedna strana ne utječe na naš odnos i naše odluke. Dovoljno smo zreli i odrasli da bi znali što je najbolje za nas. Na kraju krajeva, mi najbolje znamo što se događa u naša 4 zida. (S_3)

Dok se kod druge kolicine sugovornika/ica može primjetiti kako ipak postoji utjecaj obitelji na njihov odnos. Iz odgovora se može zaključiti kako im je važna komunikacija unutar obiteljskih odnosa.

Imaju obe strane utjecaj, ali nema nijedna veći utjecaj. Poslušat ću i svoju stranu obitelji, a poslušat ću i muževu stranu obitelji, ali opet kao što sam rekla sve zajednički ja i muž odlučujemo. (S_1)

Moja strana definitivno s obzirom da suprug nije pretjerano povezan sa svojom obitelji. (S_4)

Rekao bih da veći utjecaj ima moja strana obitelji. Živimo s mojima već 19 godina i nekako se podrazumijeva da oni imaju više utjecaja. Njih pitamo mišljenje i savjete oko nekih situacija, primjerice, kada se obnavlja kuća onda i oni imaju više utjecaja kad je i jednim dijelom to i njihova kuća. Zapravo, u bilo kojoj situaciji rekao bih da moji imaju više utjecaja. (S_5)

Možda ženina, a možda sam i samo subjektivan. Ne znan, oni nama daju više savijeta i mišljenja tako da mislim da njezini imaju više utjecaja nego moji. (S_7)

6.5. Tradicija i običaji u obitelji

Uz utjecaj obitelji na partnerske odnose, također, istraživalo se i utjecaj tradicije u obitelji i partnerskim odnosima, odnosno, istraživalo se prenošenje tradicije s generacije na generaciju. Na pitanje kako su se odlučili gdje živjeti, nekolicina sugovornika/ica je izjavilo kako je tradicija imala ključnu ulogu u donošenju odluke mjesta stanovanja. U njihovim odgovorima se može zaključiti kako je kulturno očekivano da žena nakon vjenčanja dolazi živjeti kod muža.

Tu smo se odlučili živjeti tako što muž ima kuću i u toj kući ima stan i to je financijski bilo najzgodnije, a i ja sam se odlučila nakon vjenčanja doći živjeti kod njega jer kako bi se reklo treba pratiti tradiciju da žena nakon vjenčanja ili pira dođe na muževu stranu živjeti. (S_1)

Živimo u muževoj obiteljskoj kući u Bilicama. Nakon što sam ostala trudna on je donio odluku da ćemo živjeti tu, a ja sam tada bila jako mlada pa nisam razmišljala previše o tome. Nekako se podrazumijevalo. (S_4)

Nadalje, u današnjem suvremenom društvu, imena za djecu se biraju po modernim trendovima, ali i dalje postoji utjecaj tradicije, gdje djeca nasljeđuju imena po bakama ili djedovima. Imenovanje djece po drugim članovima obitelji je duboko ukorijenjeno u tradiciji, te se iz odgovora sugovornika/ica može primjetiti poštovanje prema prethodnim generacijama i očuvanje obiteljske tradicije.

Ime je odabrano prema tradiciji, po djedu, sa mamine strane, s moje strane. To mi je uvijek bila želja da nazovem sina po djedi, a muž nije imao problema s time. Tako da smo se jednostavno odlučili za ime, ali smo znali da će naše dijete dobiti ime po nekome iz naše obitelji, odnosno po tradiciji. (S_1)

Ime za sina je izabrao suprugu, dobio je prema svom djedu, znači prema tradiciji, a ime za kćer sam birala ja, ne bih rekla da je prema nekoj tradiciji, oboma nam se sviđalo to ime, iako je više tradicijsko nego moderno. (S_4)

Izabrala ga je žena uz moj konačni pristanak. Bilo me je potrebno malo uvjeravati da je baš to ime najbolje za naše dijete. Temelji se na tradiciji, odnosno kako ga je žena izabrala dijete je dobilo tradicionalno ime po njezinoj obitelji. (S_7)

Uz odabir mjesta stanovanja i odabir imena djece, također, istraživali su se obiteljski rituali, odnosno, kako se obitelj tradicionalno podijelila tijekom blagdana. Iz odgovora sugovornika/ica se može zaključiti kako pokušavaju ravnomjerno raspodijeliti vrijeme te na taj način zadovoljiti obje strane obitelji. Može se zaključiti kako pokušavaju da svi članovi obitelji budu uključeni, što doprinosi poštovanju i zajedništvu.

Na primjer, Božićni ručak i Uskrsni ručak smo kod muževe strane obitelji i idemo kod njegovih od kad smo u braku. A na primjer, ujutro se isto javimo mojoj strani obitelji, nazovemo ih preko mobitela da čestitamo Božić ili Uskrs, ali za to na primjer, na Badnjak idemo kod mojih roditelja, znači, i na primjer, na Uskrsni podjendeljak idemo kod mojih roditelja i tako to već radimo četiri godine i tu smo našli neki balans za vrijeme blagdana. (S_1)

Za blagdane smo malo kod mojih roditelja malo kod njezinih. Primjerice jednu godinu smo kod mojih za Božić, a kod njezinih za Uskrs, a iduće godine je onda obrnutno, onda smo kod njezinih za Božić, a kod mojih za Uskrs i tako već godinama radimo.

Pokušavamo tako ravnomjerno providiti vrijeme i s mojima i s njezinima. (S_5)

Dogovorimo se roditeljima, ali uglavnom je plan da smo za Božić i Uskrs kod mojih, a za Badnjak i Uskrsni ponedjeljak kod njezinih. Nekad se zna desiti da je obrnuta situacija, ovisno kako se dogovorimo s našima, ali želimo da i moja i njezina obitelj bude uključena za blagdane. Pokušavamo naći balans. (S_6)

Pokušavamo sve blagdane provesti i s jednima i s drugima, s tim da smo za Božić uvijek kod žene. Ako smo kod njezinih za Božić, onda pokušavamo da kod mojih idemo za Uskrs. (S_7)

No, kod jedne sugovornice se može primijetiti kako ona ipak ima „dominatnu ulogu“ u odnosu, zbog manjka partnerove povezanosti s obitelji. To može dovesti do kompliciranih obiteljskih veza zbog manjka emocionalne povezanosti i podrške, ali, također, može izgraditi nove zajedničke prakse.

Sukladno prijašnjem odgovoru, uvijek smo kod mojih roditelja za blagdane. Muž nije povezan sa svojom obitelji pa onda sve blagdane slavimo kod mojih šta se meni jako sviđa jer ipak tamo je najbolje. (S_4)

7. Zaključak

Obiteljski i partnerski odnosi temelje se na međuljudskim interakcija unutar konteksta obitelji kao primarne društvene grupe koja formira osobnost i ponašanje pojedinca. Obiteljski odnosi članovima obitelji pružaju emocionalnu, psihološku i financijsku potporu te često oblikuju njihove uloge i odgovornosti unutar obiteljskog sustava. Obitelj sudjeluje u u prenošenju vrijednosti, tradicije i kulturnog identiteta iz generacije u generaciju. Iako se pojam obitelji mijenja i razvija kroz vrijeme, važno je naglasiti ulaganje u obiteljske odnose kroz iskrenu komunikaciju i međusobnog razumijevanja za osobnu sreću i zadovoljstvo te kako bi se stvorilo poticajno okruženje za rast i razvoj svakog člana obitelji. Ovako bi izgledali idealni obiteljski odnosi, ali u stvarnosti je potrebno gotovo svakodnevno mijenjati i prilagođavati se novim zahtjevima od strane svih ili dijela članova ukoliko se želi održati obiteljska ravnoteža.

Dakako, ti procesi ne odvijaju se predvidivo i uvijek prema pozitivnim očekivanjima.

Zajednički život partnera je novi period njihovog života koji je pun izazova i promjena. Važno je zajednički se suočiti s takvim problemima kako bi stvorili međusobno razumijevanje i jačali svoj odnos, te na taj način rastu kao pojedinac. U današnjem društvu kada se partnerstvo suočava s izazovima, ulaganje u njihovu stabilnost je ključno. Ulaganjem trud u odnos, njegovanjem ljubavi i poštovanja te voljom za rast i promjenu, partneri mogu razviti duboku vezu koja će se moći suočiti sa svakim životnim problemom. Dijeleći svoje ciljeve iz snova i različita životna iskustva razvijaju se kao pojedinci i inspiriraju jedno drugo.

Partneri u svom odnosu dijele odgovornost unutar i izvan obitelji što donekle dovodi do potiskivanja tradicionalnih uloga i patrijahalnih normi te tako stvaruju novu ravnotežu u odnosu. Težnja partnera ka ravnoteži omogućuje život usklađen s njihovim potrebama. U današnjem društvu, partneri moraju balansirati između profesionalnog i obiteljskog života te oba partnera većinom sudjeluju u obavljanju kućanskih poslova, odgoju djece i donošenju odluka. Takva fleksibilnost u odnosu stvara podršku u ostvarivanju karijernih ciljeva, te pridodaje osjećaj jednakosti u partnerskom odnosu i obitelji.

Obitelj oblikuje partnerske odnose na jedinstven način, bilo to putem običaja i tradicije ili putem davanja savjeta i mišljenja. Stariji članovi obitelji mogu svojim razmišljanjem i postupcima utjecati na dinamiku partnerski odnosa. Savjet može biti dragocjen u vremenima krize, ali također, može imati neizravan utjecaj na partnere. Bitno je razumijeti utjecaj i stvoriti zdravi partnerski odnos. Također, tradicionalni obrasci unutar obitelji mogu utjecati na dinamiku partnerskih odnosa. Važno je da partneri usklade tradicije i stvore svoje individualne tradicije i

stavove kako bi se ostvario osjećaj povezanosti i zajedništva, te također, poštovanja unutar obitelji i partnera. Prepoznavanje i razumijevanje životnih čimbenika, od kojih je šira obitelj možda najvažnija, može se stvoriti snažan odnos u kojem se partneri zajedno nose s izazovima i promjenama u suvremenom društvu.

8. Prilozi

8.1. Suglasnost za sudjelovanje u istraživanju za potrebe završnog rada

SUGLASNOST ZASUDJELOVANJE U ISTRAŽIVANJU

Istraživanje „NAZIV ISTRAŽIVANJA“ koje provodi IME ISTRAŽIVAČA/ICE u okviru kolegija/završnog rada/diplomskog rada/projekta NAZIV PO POTREBI bavi se temom _____ i ima za cilj _____.

Temeljem mog pristanka, razumijem i suglasan/na sam sa sljedećim:

- moje sudjelovanje je dobrovoljno i mogu odustati u bilo kojem trenutku bez navođenja razloga, te mogu ne odgovoriti na pitanja na koja ne želim,
- ukoliko se predomislim, svoje sudjelovanje mogu povući i naknadno, tijekom obrade podataka i po kontaktu s istraživačem/icom,
- podatci iz intervjua će se koristiti u svrhu ovog istraživanja, a mogu biti korišteni u nastavne svrhe i/ili za daljnji znanstveni rad,
- moj identitet i povjerljivost mojih odgovora će biti zaštićeni prema svim zakonskim odredbama i etičkim pravilima znanstvenoga rada, a u završnom izvještaju, kao i usmenim izlaganjima i pisanim objavljenim materijalima moje izjave će biti predstavljene pod pseudonimom i povjerljivo na način da podaci neće moći upućivati na moj identitet,
- intervju će se snimati zvučno ili videom kako bi se mogao transkribirati s ciljem obrade podataka,
- zvučni zapisi i transkripti intervjua će se pohraniti na sigurnom mjestu i na primjeren način tako da neće biti dostupni nikome osim istraživačima/cama uključenima u istraživanje i znanstveni rad.

Potpisom dajem svoj pristanak za sudjelovanje u intervjuu koji se provodi u sklopu navedenog istraživanja.

8.2. Kodna tablica

Utjecaj zajedničkog života na odnos	Prilagodba na brak	proučavanje okolnosti razumijevanje partnera spremnost na kompromis provođenje vremena kao obitelj
	Očekivanja	
	Slobodno vrijeme	
Podjela uloga rodova	Donošenje odluka unutar braka	briga o kućanstvu pomoć partnera zajedničko odlučivanje
	Podjela kućanskih poslova	
Uloge i zadatci unutar obitelji	Zadatci partnera	uloga partnera dogovaranje oko zadataka briga o djeci
	Podjela odgovornosti	
Uloga i utjecaj članova obitelji	Pomoć šire obitelji	podrška od majke podrška tijekom obrazovanja ili karijere utjecaj obitelji na život
		pomoć šire obitelji

	Potpura obitelji	očekivanje pomoći
Tradicija i običaji u obitelji	Utjecaj patrijarhata	odabir mjesta stanovanja odabir
	Obiteljski rituali	imena djeci slavljenje blagdana

8.3. Protokol za intervju

Utjecaj zajedničkog života na odnos

1. Koliko dugo ste u braku? Ili živite zajedno?
2. Je li je zajednički život utjecao na vaš odnos?
3. Koliko djece imate?

Podjela uloga rodova u braku

1. Koliko članova broji domaćinstvo?
2. Kako se dijele kućanski poslovi? I da li se dijele? Tko obavlja što?
3. Po Vama tko donosi najvažnije odluke?

Uloge i zadatci unutar obitelji

1. Tko radi i što?
2. Što smatrate da su vaši zadatci i uloga?
3. Što su zadatci supruga/e?
4. Jeste li oko zadataka prigovarali? Ili se smatra samorazumljivim?

Uloga i utjecaj članova obitelji 1.

Tko je pomagao od šire obitelji?

2. Je li se to podrazumijeva?
3. Koja strana obitelji ima veći utjecaj u vašem životu?
4. Je li Vam jednostavnije kad vam pomaže majka ili svekrva?
5. Kako je Vaša majka ili druga ženska članica obitelji podržavala Vaše obrazovanje i karijeru?

Tradicija i običaji u obitelji

1. Gdje živite?
2. Kako ste se odlučili živjeti tu?
3. Jeste li razmatrali druge mogućnosti?
4. Što bi bilo da jeste?
5. Je li Vam je to bilo prihvatljivo i zašto?
6. Kako se vaša obitelj tradicionalno podijelila tijekom blagdana?
7. Kako ste birali imena za svoju djecu i jesu li temeljena na tradiciji ili modernim trendovima?

8.4. Podatci o sugovornicama

Sugovrnici/ice	Spol	Dob	Zanimanje	Broj djece
S_1	Ž	29 godina	Nastavnica prirode, biologije i kemije	1
S_2	Ž	61 godina	Krojačica	3
S_3	Ž	31 godina	Nastavnica matematike	2

S_4	Ž	35 godina	Nastavnica engleskog i njemačkog jezika	2
S_5	M	36 godina	Prodavač	2
S_6	M	35 godina	Prodavač	1
S_7	M	33 godina	Prodavač	1

8.4. Podatci o intervjuiima

Sugovornici/ice	Datum održavanja intervjua	Mjesto održavanja intervjua	Vrijeme trajanja intervjua
S_1	13.5.2024.	Vodice	31 minuta
S_2	13.5.2024.	Općina Bilice (Šibenik)	37 minuta
S_3	16.5.2024.	Rakovo Selo (Šibenik)	30 minuta
S_4	17.5.2024.	Šibenik	32 minuta
S_5	18.5.2024.	Šibenik	31 minuta
S_6	19.5.2024.	Šibenik	35 minuta
S_7	20.5.2024	Zadar	30 minuta

9. Literatura

Aračić, P. & Nikodem, K. (2000). Važnost braka i obitelji u hrvatskom društvu. *Bogoslovska smotra*, 70 (2), 291-311. Retrieved from <https://hrcak.srce.hr/31164> (4.5.2024.)

Bartolac, A., Kamenov, Ž. & Petrak, O. (2011). Rodne razlike u obiteljskim ulogama, zadovoljstvu i doživljaju pravednosti s obzirom na tradicionalnost stava. *Revija za socijalnu politiku*, 18 (2), 175-194. <https://doi.org/10.3935/rsp.v18i2.998> (5.5.2024.)

Bengston, V. (2001). Beyond the nuclear family: The increasing importance of multigenerational bonds. *Journal of Marriage and Family*, 63, 116.5

Bognar, Ladislav (2000.) Kvalitativni pristup istraživanju odgojnoobrazovnog procesa // Didaktični in metodični vidiki nadaljnega razvoja izobraževanja / Kramar, Martin ; Duh, Matijaž (ur.). Maribor: Univerza u Mariboru, Pedagoška fakulteta, str. 84-91-x

Canary, D. J., Cupach, W. R. & Messman, S. J. (1995). *Relationship Conflict relationship Conflict*. Thousand Oaks, CA: Sage

Collins, N. L., Dunkel-Schetter, C., Lobel, M. i Crimshaw, S. C. (1993). Social support in pregnancy: Psycho-social correlates of birth outcomes and postpartum depression. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 1243-1258.

Coltrane, S. (2000). Research on household labor: Modeling and measuring the social embeddedness of routine family work. *Journal of Marriage and Family*, 62, 1208-1233.

Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga

Janković, J. (1994). Obitelj – društvo – obitelj. *Revija za socijalnu politiku*, 1 (3), 277-282. <https://doi.org/10.3935/rsp.v1i3.585> (19.5.2024.)

Kamenov, Ž., Huić, A. & Jugović, I. (2011). Uloga iskustva rodno neravnopravnog tretmana u obitelji u percepciji, stavovima i sklonosti rodnoj diskriminaciji. *Revija za socijalnu politiku*, 18 (2), 195-215. <https://doi.org/10.3935/rsp.v18i2.978> (14.5.2024.)

Klasnić, K. (2017). Utjecaj rodne podjele obiteljskih obveza i kućanskih poslova na profesionalni život zaposlenih žena. Zagreb: NITOR USLUGE d.o.o.

Kodrnja, J. (2002). Patrijarhalnost u hrvatskoj obitelji: briga ili dominacija. *Sociologija i prostor*, 40 (1/2 (155/156)), 155-180. Retrieved from <https://hrcak.srce.hr/101745> (14.5.2024.)

Kokorić, S.B. (2007). RJEŠAVANJE PARTNERSKIH SUKOBA S OBZIROM NA SPOL PARTNERA, ISKUSTVO I TRAJANJE PARTNERSKOG ODNOSA. *Ljetopis socijalnog rada*, 14 (1), 5-26. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/11492> (17.6.2024.)

Lajtman, K. (2015). Veza i brak: javni diskurs i pojedinačno iskustvo. *Etnološka istraživanja*, (20), 107-117. Retrieved from <https://hrcak.srce.hr/152948> (4.5.2024.)

Mijatović, A. (1995). OBITELJ I POREMEĆAJI SOCIJALNOG KONTEKSTA. *Društvena istraživanja*, 4 (4-5 (18-19)), 465-485. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/32347> (17.6.2024.)

Obradović, J., Lukinac, D., Radman, O. & Šiško, Z. (1992). Bračni odnosi i stabilnost braka. *Revija za sociologiju*, 23 (3-4), 147-169. Retrieved from <https://hrcak.srce.hr/154927> (13.5.2024)

Seltzer, J. (2000). Families formed outside of marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 1247-1268.

Stafford, L., Kline, S. L. & Rankin, C. T. (2004). Married individuals, cohabiters, and cohabiters who marry: A longitudinal study of relational and individual well-being. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21 (2), 231-248

Šikić – Mićanović, L. (2012). *Skriveni životi: prilog antropologiji ruralnih žena*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Zloković, J. (2023). *Oснаživanje obitelji- Izazovi i perspektive*. Rijeka: Hrvatska sveučilišna naklada

Wagner Jakab, A. (2008). Obitelj - sustav dinamičnih odnosa u interakciji. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 44 (2), 119-128. Retrieved from <https://hrcak.srce.hr/30728> (4.5.2024.)